

Talepapir

Anledning	Besvarelse af samrådsspørgsmål I
Dato / tid	20. november 2018, kl.
Talens varighed	
Sted	Finansudvalget

Det talte ord gælder

Samrådsspørgsmål I

”Ifølge to rundspørger fra henholdsvis DR (7. oktober 2018) og Altinget (21. september 2018) ser halvdelen af de deltagende kommuner sig nødsaget til at spare på velfærden for at få næste års budgetter til at hænge sammen.

a) Hvordan hænger den faktiske udvikling i kommunerne sammen med ministerens udtalelse til DR den 7. oktober, hvor ministeren udtalte: ”Vi har lavet det største løft af den kommunale velfærd siden 2012, og dermed mener jeg, at vi har skabt nogle

meget fornemme forudsætninger for, at kommunerne kan løse deres opgaver”?

b) Mener ministeren, det er nødvendigt for at undgå besparelser på velfærden i fremtiden, at kommunerne får løftet deres økonomi, så de kan følge med den demografiske udvikling, der betyder et stigende udgiftsbehov som følge af flere børn og flere ældre?

c) Kan ministeren garantere, at der med kommuneaftalen for 2019 kommer flere kommunalt fuldtidsansatte, som siden regeringsskiftet i 2015 er faldet med over 8.000 samtidig med, at der i samme periode er kommet flere børn og ældre?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Benny Engelbrecht (S) og Magnus Heunicke (S).

Indledning

- Samrådsspørgsmålet består af tre dele, som vedrører hhv. *udviklingen i den kommunale velfærd, den demografiske udvikling og udviklingen i antallet af kommunalt ansatte.*
- Med hensyn til den del af spørgsmålet, der vedrører den demografiske udvikling, skal jeg henviser til finansministerens svar. De to andre dele af spørgsmålet svarer jeg på.

[Udviklingen i den kommunale velfærd]

- Punkt a) i spørgsmålet har følgende ordlyd:
”a) Hvordan hænger den faktiske udvikling i kommunerne sammen med ministerens udtalelse til DR den 7. oktober, hvor ministeren udtalte: ”Vi har lavet det største løft af den kommunale velfærd siden 2012, og dermed mener jeg, at vi har skabt nogle meget fornemme forudsætninger for, at kommunerne kan løse deres opgaver”?
- Nu tager spørgsmålet udgangspunkt i, at den *faktiske virkelighed* er den vi får, når journalister laver en rundspørge i nogle kommuner.

- De afspejler for mig at se ikke den *faktiske virkelighed*. Den faktiske virkelighed er nemlig, at regeringen har aftalt med kommunerne, at de kommunale serviceudgifter kan *vokse* i 2019.
- Rammen for de kommunale serviceudgifter for 2019 er som led i økonomiaftalen med KL blevet løftet med 1,7 mia. kr. i forhold til udgiftsloftet for 2019.
- I perioden 2011-2014, hvor de S-ledede regeringer havde ansvaret, var der derimod tale om, at der år for år blev aftalt *fald* i kommunernes serviceudgifter og i økonomiaftalen for 2015 kun en lille stigning på 0,3 mia. kr.
- Tager man f.eks. fra 2011 til 2012, så kan man se, at der i 2011 blev aftalt serviceudgifter for 254,9 mia. kr., mens der i 2012 blev aftalt et serviceniveau på 254,6 mia. kr. Altså et fald på 0,3 mia. kr.
- Og tager man så 2013, så blev det aftalt et niveau på 252,3 mia. kr. Det er et yderligere fald på 2,3 mia. kr.
- Fra 2011 til 2013 sikrede den tidligere S-ledede regering derfor et fald i aftaleniveauet på 2,6 mia. kr.

- Og ser vi på den samlede udvikling i perioden 2011-2015, hvor de S-ledede regeringer havde ansvaret, så faldt de aftalte serviceudgifter med knap 3 1/2 mia. kr.
- For 2011 var der aftalt at kommunerne kunne afholde serviceudgifter for 254,9 mia. kr. For 2015 var det (i følge økonomiaftale og finanslovsaftale samt i 2019-pl) faldet til 251,4 mia. kr.
- Det kunne vi passende sammenligne med den samlede udvikling over perioden 2015-2019, hvor de V-ledede regeringer har haft ansvaret for prioriteringerne,
- I den periode er der jo med et aftalt niveau for serviceudgifterne i 2019 på 253,9 mia. kr. [i følge økonomiaftale og finanslovsaftale samt i 2019-pl] tale om, at de kommunale servicerammer er *steget* med mere end 2 mia. kr.
- Lad mig give et eksempel. Da den tidligere V-regering kom til, så blev der aftalt et løft af den kommunale serviceramme fra 251,4 mia. kr. til 252,2 mia. kr. i 2016 (i følge økonomiaftale og finanslovsaftale samt i 2019-pl). Altså et løft på 0,8 mia. kr.

- Og ud over det, så er der *intet* år siden 2010, hvor den aftalte ramme for de kommunale serviceudgifter er steget så meget som for 2018-2019.
- Nu skal jeg ikke kritisere Socialdemokratiet for at have taget et ansvar for at rette op på økonomistyringen i kommunerne efter årene med kommunale overskridelser af de aftalte rammer.
- Men det klinger jo noget hult, når Socialdemokratiet fører sig frem som 'velfærdens vogtere' og beskylder den nuværende regering for at skære i de kommunale serviceudgifter.

[Væksten er fuldt ud finansieret]

- Vi kan altså slå fast, at der for kommunerne under ét er i 2019 *ikke* er tale om besparelser, men derimod om *vækst* i de aftalte kommunale serviceudgifter.
- Den aftalte vækst i de samlede kommunale serviceudgifter er vel og mærke også *fuldt ud finansieret*.
- Bloktilskuddet er reguleret, så kommunerne har de nødvendige midler til at finansiere de aftalte udgifter.

- Så regeringen har med aftalen med KL givet gode rammer for mere velfærd i kommunerne.
- Når økonomiaftalen er indgået mellem regeringen og KL, er det ude i kommunerne, at midlerne prioriteres og budgetterne lægges.
- Kommunerne har i oktober vedtaget deres budgetter for 2019. Vi kender endnu ikke det endelige resultat i detaljer. Men jeg har tillid til, at kommunerne overholder deres del af aftalen og leverer det løft af velfærden, som KL selv har erklæret sig enig i, at aftalen giver mulighed for.

[Hvorfor tales der så om besparelser i kommunerne?]

- Hvorfor skulle halvdelen af kommunerne ifølge journalisternes rundspørge så svare, at de skal spare på velfærden for at få budgetterne til at hænge sammen?
- Det undrer også mig, hvis det er resultatet. Men det ved vi jo først, når budgettallene er gjort op. Men faktum er som sagt, at det ikke ville stemme overens med de rammer og den finansiering, som regeringen har aftalt med kommunerne.
- Jeg tror også man skal se de rundspørger i sammenhæng med, at man har været ude og spørge *lige* op til, at kommunerne har skullet få budgetterne til at falde på plads i oktober.

- Det er en fase, hvor der er i *de enkelte kommuner* vil være diskussioner om prioriteringer og også *mellem kommuner* i den koordinering, der finder sted i KL.

[Prioriteringer i kommunerne]

- Jeg har stor respekt for, at det er en svær opgave at få enderne til at mødes ved den årlige budgetlægning – også selvom man har flere penge end året før. Sådan vil det nok altid være i de fleste kommuner.
- Der er nye ting, som man gerne vil gennemføre. Og der er udgiftsposter, som udvikler sig, som man måske ikke fuldt ud kan styre selv.
- Ofte er der ikke så meget tilbage, som man havde håbet, når de faste udgifter er betalt.
- Så må man tage action og prioritere.
- Derfor er der også mange kommunalbestyrelser, der vælger at gennemføre besparelser på nogle områder for at kunne opprioritere andre områder.

- Og jeg vil ikke udelukke, at der er kommunalbestyrelser, hvor den politiske debat om besparelserne er længere og mere ophedet end den politiske debat om, hvor de ekstra penge skal bruges. Igen – på trods af, at besparelserne samlet set er mindre end merudgifterne.
- Det kan derfor også godt være, at det ikke i alle landets kommunalbestyrelser føles som om, at der er flere penge at gøre godt med i 2019. Men det er nu engang tilfældet, at det er der.

[Udligningsdebat og ekstra finansiering]

- Man kunne også høre, at den debat der var om budgetterne op til budgetvedtagelsen, hænger sammen med den debat, der er mellem kommunerne om *fordelingen af pengene*.
- Jeg tror ikke, vi på noget tidspunkt kommer til at kunne indrette *tilskuds- og udligningssystemet* på en måde, som alle kommuner kan være enige om.
- Men faktum er, at systemet løser sin opgave og i vidt omfang udjævner forskelle i kommunernes økonomiske vilkår.

- Det er store beløb, der omfordeles i det kommunale udligningssystem. I 2019 er det 18,4 mia. kr., og tendensen er, at beløbet stiger år for år.
- Udligningssystemet har nogle kendte skævheder, som regeringen har forsøgt at rette op på allerede i foråret med afsæt i et grundigt analysearbejde bestilt af den foregående regering. Men der var beklageligvis ikke politisk opbakning blandt Folketingets partier til at finde en løsning.
- En af skævhederne er der blevet rettet op på alligevel som følge af Danmarks Statistiks revision af statistikoplysningerne om udlændinges medbragte uddannelse.
- Regeringen har desuden taget initiativ til tre store plastre, som indebærer *ekstra finansiering* til kommunerne:
- For det *første* giver vi igen i 2019 kommunerne 3½ mia. kr. i ekstraordinært likviditetstilskud.
- For det *andet* har vi lavet en overgangsordning på to år med fuld kompensation til de kommuner, der taber på den reviderede uddannelsesstatistik.

- For det *tredje* søger regeringen parallelt hermed tilslutning til en toårig overgangsordning, som kompenserer kommuner med udligningstab som følge af ændringerne i, hvordan kommunerne konterer ældreudgifterne.
- Samlet set betyder det, at der i 2019 tilføres kommunerne mere end 5 mia. kr. i ekstra likviditet ud over det, der skal til for at finansiere det aftalte udgiftsniveau.
- Så igen - der er *ikke* grundlag for påstande om, at kommunerne ikke skulle have fået midler nok til i 2019 at *løfte* serviceudgifterne som aftalt i økonomiaftalen mellem regeringen og KL.

[Udviklingen i antallet af kommunalt ansatte]

- Punkt c) i spørgsmålet har følgende ordlyd:

c) Kan ministeren garantere, at der med kommuneaftalen for 2019 kommer flere kommunalt fuldtidsansatte, som siden regeringsskiftet i 2015 er faldet med over 8.000 samtidig med, at der i samme periode er kommet flere børn og ældre?"

- Mit korte svar på det spørgsmål er nej.

- Mit længere svar er, at selvfølgelig kan jeg ikke det. Lad mig minde om, at vi har et kommunalt selvstyre, hvor lokale beslutninger træffes lokalt. Hvad man i kommunerne vælger at bruge sine penge på, er grundlæggende op til kommunerne selv.
- Jeg finder den ensidige fokusering på, hvor mange kommunalt ansatte der er, rimelig uinteressant. Og forsøget på at fremstille de senere års udvikling som en velfærdsmassakre i forhold til den tidligere regering har ganske enkelt ikke bund i faktiske tal.
- Så jeg vil da også appellere til, at fokus her på Christiansborg vendes fra en unuanceret debat om antallet af offentligt ansatte mod det, der nu en gang er det vigtigste: At der leveres service til borgerne af høj kvalitet.
- Hvis man alene fokuserer på antallet af offentligt ansatte, kommer man hurtigt til at lide under en uambitiøs antagelse om, at intet kan gøres bedre i morgen, uden der er flere kommunale hænder.
- For tingene kan godt gøres bedre i morgen.
- Vi kan godt få service der er både bedre og billigere.

- Det er i det hele taget mere end fint for mig, der hvor offentlig service kan leveres for færre penge og af færre offentligt ansatte. For eksempel ved at inddrage private virksomheder langt tættere i leveringen af det offentlige servicetilbud.